05.06.2018

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite HE 61/2018 vp

Asia **LIIKENNEHALLINNON VIRASTOUUDISTUS**

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt lausuntoa (HE 61/2018 vp) hallituksen esityksestä laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi.

Palkansaajajärjestö Pardia on tutustunut hallituksen esitysluonnokseen ja toteaa siitä lausuntonaan seuraavaa:

1. Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäviksi uusi laki Liikenne- ja viestintävirastosta ja laki Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta (*ns. virastolait*) sekä niiden yhteinen voimaanpanolaki. Lisäksi esityksessä on mukana liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan uudistukseen liittyvät muut noin 90 lakia koskevat muutosehdotukset. Näillä liitelaeilla muutetaan virastojen toimivalta vastaamaan virastolaeissa esitettyjä tehtäviä ja vastuita.

Liikenteen turvallisuusvirasto, Viestintävirasto sekä Liikenneviraston tietyt toiminnot yhdistettäisiin uudeksi virastoksi, Liikenne- ja viestintävirastoksi. Liikenneviraston jäljellä olevat tehtävät ja toiminnot tulisivat Väyläviraston tehtäväksi. Virasto vaihtaisi nimeään, mutta muutoin virasto jatkaisi keskeytyksettä toimintaansa. Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalvelut (tie- rautatie- ja meriliikenteen ohjaus) muutettaisiin osakeyhtiöksi ja tehtävät siirrettäisiin perustettavaan valtion erityistehtäväyhtiöön. Väylävirasto vastaisi kuitenkin edelleen liikenteenohjauksen järjestämisestä, sitä koskevista sopimuksista ja rahoituksesta. Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi on annettu erillinen hallituksen esitys (HE 34/2018 vp).

Esityksessä ehdotetulla virastouudistuksella parannetaan hallinnonalan kykyä vastata asiakastarpeiden ja toimintaympäristön muutoksiin. Uudistuksen tavoitteena on kehittää ja vahvistaa hallinnonalan strategista ohjausta sekä saada synergiaetuja. Tavoitteena on myös edistää hallinnon tuottavuutta ja vaikuttavuutta resurssien monipuolisemmalla ja tehokkaammalla käytöllä. Uudistus tukee säädösten sujuvoittamisen kärkihankkeen tavoitteita sekä julkisen hallinnon johtamisen kehittämistä koskevia tavoitteita. Uudistus pitäisi edesauttaa myös hallituksen tavoitetta liikenteen digitaalisten palveluiden kasvuympäristön rakentamisessa.

Esityksessä ehdotetaan, että Liikenteen turvallisuusvirasto ja Viestintävirasto sekä Liikenneviraston muut kuin väylänpitoon olennaisesti liittyvät tehtävät yhdistetään yhdeksi uudeksi virastoksi, Liikenne- ja viestintävirastoksi. Liikenneviraston

Palkansaajajärjestö Pardia ry
Löntagarorganisationen Pardia rf
Ratamestarinkatu 11
00520 Helsinki
Banmästargatan 11
00520 Helsingfors
Puhelin Telefon
045 7730 1899
+358 45 7730 1899
Sähköposti E-mail
etunimi.sukunimi@pardia.fi
förnamn.efternamn@pardia.fi
www.pardia.fi
www.facebook.com/palkansaajajärjestöpardia
www.youtube.com/pardiary
www.twitter.com/pardiary

liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi on annettu erillinen hallituksen esitys (HE 34/2018 vp). Jäljelle jäävä Liikennevirasto jatkaa väyläverkosta vastaavana virastona, uudelta nimeltään Väylävirasto.

Uusien virastojen muodostamisen tavoitteena on myös vahvat organisaatiot, joilla on selkeät tehtäväkokonaisuudet ja roolit, antavat hyvän lähtökohdan asiakaspalvelun parantamiselle sekä uusien yhtenäisten toimintatapojen kehittämiselle. Tavoitteena on myös parantaa edelleen hallinnon tuottavuutta ja vaikuttavuutta resurssien monipuolisemmalla ja tehokkaammalla käytöllä. Palvelujen saatavuutta on mahdollista parantaa digitaalisten palvelujen tarjontaa lisäämällä. Tämä kehityssuunta uudistuksessa on Palkansaajajärjestö Pardian mielestä hyvä.

Samalla voidaan edistää asiakaspalvelussa ns. yhden luukun periaatetta. Kun toimialan siiloja puretaan ja palveluja yhdistetään, huolehditaan kuitenkin riittävällä tavalla eri asiakasryhmien tarpeista. Uudistus tukee mahdollisuuksia kehittää joustavampia, asiakaslähtöisiä ja helposti saavutettavia palveluja sekä antaa kehityspotentiaalia avata uusia yhteistyömahdollisuuksia sekä lisätä liikenne- ja viestintäpalvelujen yhteen toimivuutta. Pidemmällä tähtäimellä onkin mahdollista tuottaa palveluja nykyistä edullisemmilla kustannuksilla. Mielestämme on silti tärkeää pitää huolta tässä prosessissa, että alhaisemmat kustannukset eivät heikennä henkilöstön asemaa taikka tuotettavien palveluiden laatua.

Virastolaeissa on aikaisempaa tarkemmin lueteltu virastojen tehtäväalat ja vastuut. Lisäksi on tarkennettu säännöksiä, jotka koskevat julkisen hallintotehtävän tai avustavan tehtävän siirtämistä yksityiselle tai julkiselle palveluntarjoajalle. Tätä voidaan pitää hyvänä asiana koska näin mahdolliset epäselvyydet eri virastojen tehtäväaloissa ja vastuissa pienenevät.

Uudistus antaa hyvät lähtökohdat synergiaeduille, toimintojen keskittämiselle, hyville käytännöille sekä norminpurulle. Valvonta-, ohjaus- ja lupa-asioiden keskittäminen tuo vahvan oikeudellisen asiantuntijapohjan ja edellytykset paremmille palveluille. Tieto-omaisuuden hallinnan yhdistäminen ja selkeiden vastuiden määrittäminen luovat edellytykset tietopääoman paremmalle hyödyntämiselle. Tiedon, tietoturvan ja tiedonvälityksen yhdistämisellä luodaan paremmat edellytykset älyliikenteen kehittymiselle ja muille innovaatioille. Liikenne globaalina ja käyttäjälähtöisenä sektorina on hyvä kokeilupohja, josta saadut kokemukset on mahdollista hyödyntää laajemmin.

2. Henkilöstövaikutukset

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastouudistushankkeessa on tarkoitus muodostaa uusi viranomaiskokonaisuus, jossa liikennealan sääntely- ja valvontatehtäviä hoitavan Liikenteen turvallisuusviraston ja viestintäalan sääntely- ja valvontatehtäviä hoitavan Viestintäviraston tehtävät sekä Liikenneviraston sääntely-, lupa- ja avustustehtävät sekä merikartoitustehtävien hoitaminen yhdistettäisiin yhdeksi virastoksi (Liikenne- ja viestintävirasto). Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalvelut yhtiöitetään valtion kokonaan omistamaksi erityistehtäväyhtiöksi. Jäljelle jäävä Liikennevirasto jatkaisi väyläverkosta vastaavana virastona.

Hallinnolliset tehtävät ja toiminnot ovat luonteeltaan hyvin samankaltaisia eri virastoissa ja niitä tuottavilla asiantuntijoilla on toisiaan vastaavaa osaamista. Tästä johtuen palveluiden yhtenäisellä toteuttamisella voidaan saavuttaa välittömiä synergiahyötyjä ilman osaamiseen liittyviä haasteita. Hallinnollisissa palveluissa on tunnistettavissa mahdollisuuksia organisoida ja toteuttaa toisilta oppimista ja

parhaiden käytäntöjen jakamista. Tärkeää on mahdollisuus organisoida ja toteuttaa hallinnollisia palveluja tulevaisuudessa siten, että asiantuntijat vapautuvat hallinnollisten tehtävien hoitamisesta.

Hyötyjä ja vaikuttavuutta saavutetaan toimintatapojen ja synergioiden uudelleentarkastelulla. Synergiaetuja ja tehostamismahdollisuuksia syntyy heti yhdistämisen hetkellä, mutta merkittävimmät hyödyt toteutuvat kuitenkin pidemmällä aikavälillä kehityksen ja toimintaympäristön muutosten myötä. Toiminnan kannalta on tärkeää, että Liikenne- ja viestintävirastossa ja Väylävirastossa on osaavaa, motivoitunutta henkilöstöä ja että virastojen johtaminen on korkeatasoista. Virastouudistuksen yhteydessä noudatetaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja johtamista. Henkilöstön tiedonsaannista ja vaikutusmahdollisuuksista huolehditaan uudistusta toteutettaessa yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (1233/2013) mukaisesti. Katsomme, että henkilöstön vaikutusmahdollisuuksien ja yhteistoiminnan turvaaminen on erittäin tärkeässä asemassa kyseisen uudistuksen muutosprosessissa ja lisäksi sen jälkeen virastojen toiminnassa.

Esityksessä ehdotetaan, että Liikenteen turvallisuusviraston ja Viestintäviraston henkilöstö, Liikenneviraston siirtyvä henkilöstö sekä vastaavat virat siirtyvät nykyisin virkamies- ja työoikeudellisin oikeuksin ja velvollisuuksin asianomaiseen uuteen virastoon. Määräaikaisia tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyy asianomaisen viraston palvelukseen määräaikaisen palvelussuhteen keston ajaksi. Tämä on mielestämme oikea tapa toteuttaa uusien virastojen henkilöstön siirrot ja näin myös osaltaan turvata ammattitaitoinen henkilönkunta sekä palveluiden laatu uusissa virastoissa.

Toiminnan kannalta on tärkeää, että uusissa virastoissa on osaavaa, motivoitunutta henkilöstöä ja että virastojen johtaminen on korkeatasoista. Virastouudistuksen yhteydessä noudatetaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja johtamista. Henkilöstön tiedonsaannista ja vaikutusmahdollisuuksista huolehditaan uudistusta toteutettaessa yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (1233/2013) mukaisesti. Uudistuksessa mukana olevien viranomaisten henkilöstöä koskevat yhtenevät periaatteet ja menettelytavat. Kaikkia kohdellaan hankkeessa tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti. Näiden periaatteiden turvaaminen ja soveltaminen myös käytännössä on mielestämme erittäin tärkeässä asemassa kyseisen uudistuksen muutosprosessissa sekä myös sen jälkeen virastojen toiminnassa.

Virastouudistuksella ei tehdä muutoksia virastojen aluerakenteeseen. Liikenteen turvallisuusvirastolla ja Liikennevirastolla on tällä hetkellä koko maan kattava alueellisesti hajautettu organisaatio. Liikenne- ja viestintävirasto ja Väylävirasto tulevat toimimaan samoilla paikkakunnilla kuin nykyiset virastotkin toimivat. Molempien virastojen pääpaikka tulisi jatkossakin sijaitsemaan pääkaupunkiseudulla. Tämä on mielestämme hyvä asia, sillä näin osaltaan vältetään henkilöstölle syntyvää painetta mahdolliseen muuttamiseen toiselle paikkakunnalle ja samalla varmistetaan pätevän henkilöstön sekä laadukkaiden palveluiden saatavuus myös perustettavissa virastoissa.

Virkojen siirtymiseen ei tarvita virkamiehen suostumusta, ellei virka siirry työssäkäyntialueelta toiselle. Liikennevirasto jatkaa Väylävirasto-nimisenä virastona ja virastoon jäävän henkilöstön asema säilyy ennallaan. Virastojen henkilöstölle pyritään muutoksessa löytämään nykyistä osaamista, tehtävien vaativuutta ja palkkatasoa vastaavat tehtävät. Henkilöstön aseman turvaaminen uusien tehtävien riittävän tason sekä palkkauksen kautta on myös mielestämme erittäin tärkeää ja niiden toteutukselle on varattava riittävät konkreettiset toimet sekä taloudelliset resurssit.

Teemu Kotkanoja
Lakimies

Ari Komulainen
Vastaava lakimies